

Auswärtiges Amt

Konferencia
o budúcnosti
Európy

Národná panelová diskusia občanov o budúcnosti Európy – záverečná správa

Február 2022

Obsah

Zhrnutie	3
Úvod	4
Prehľad diskusií a navrhovaných opatrení.....	7
Tematické fórum 1 – „Úloha EÚ vo svete“	7
Tematické fórum 2 – „Silnejšie hospodárstvo“	10
Tematické fórum 4: „Sociálna spravodlivosť“	15
Tematické fórum 5: „Právny štát a hodnoty“	18
Participačný proces	20
Príprava a výber účastníkov	21
Priebeh a realizácia konzultácií	22
Prepojenie s európskym procesom	26
Príloha	28

*V úzkej koordinácii s ministerstvom zahraničných vecí vypracoval
Huy Tran-Karcher (projektový manažér) a Tristan Fuhrmann (vedúci projektu)
v spolupráci s Tobiasom Remschelom a Susanne Helmovou (ifok s. r. o.)*

Zhrnutie

V rámci Konferencie o budúcnosti Európy sa v januári 2022 v Nemecku uskutočnila národná panelová diskusia občanov, ktorú zorganizovalo ministerstvo zahraničných vecí v úzkej spolupráci s inštitútom ifok. Približne 100 náhodne vybraných ľudí sformulovalo 5. a 8. januára v digitálnych diskusiách svoje predstavy o budúcnosti Európy a z ich pohľadu najdôležitejšie témy na piatich rôznych tematických fórach. Záverečná konferencia nemeckej národnej panelovej diskusie občanov o budúcnosti Európy sa konala 15. a 16. januára 2022. Účastníci spoločne vypracovali vždy dva konkrétne návrhy opatrení v tematických oblastiach „Úloha EÚ a svet“, „Silnejšie hospodárstvo“, „Klíma a životné prostredie“, „Sociálna spravodlivosť“ a „Právny štát a hodnoty“. Navrhované opatrenia boli predstavené na záverečnom plenárnom zasadnutí a predložené na hlasovanie účastníkom. Všetkých desať návrhov dosiahlo 70 % kvórum potrebné na prijatie. Návrhy boli potom virtuálne „odovzdané“ spolkovej ministerke zahraničných vecí Annalene Baerbockovej. Ministerka sa k nim vyjadrila, podobne ako zástupcovia spolkovej vlády, spolkového snemu a spolkových krajín, ktorí sa zišli na plenárnom zasadnutí Konferencie o budúcnosti Európy, zástupkyňa nemeckých panelových diskusií občanov a ďalší vysokopostavení zástupcovia spolkovej vlády.

Zástupkyňa nemeckých panelových diskusií občanov Stephanie Hartungová predstavila a predstaví tieto návrhy opatrení na plenárnych zasadnutiach Konferencie o budúcnosti Európy v Štrasburgu v januári a marci 2022. Budú dostupné aj na digitálnej platforme Konferencie o budúcnosti Európy. Stanú sa súčasťou celoeurópskeho procesu, ktorého výsledky by sa mali predložiť 9. mája 2022. Inštitúcie EÚ potom preskúmajú, ktoré odporúčania ľudí možno vykonať a ako ich možno vykonať.

Úvod

V rámci rozsiahleho procesu verejného dialógu diskutujú občania zo všetkých členských štátov Európskej únie v rámci Konferencie o budúcnosti Európy so zástupcami inštitúcií EÚ a členských štátov, ako aj s občianskou spoločnosťou o ďalšom vývoji Európskej únie. Od mája 2021 účastníci konferencie diskutujú o výzvach, prioritách a nápadoch pre budúcnosť EÚ prostredníctvom digitálnej platformy, decentralizovaných podujatí, vnútroštátnych a nadnárodných panelových diskusií občanov a plenárnych zhromaždení. Cieľom konferencie je vypracovať závery s konkrétnymi odporúčaniami opatrení pre formovanie Európskej únie v budúcnosti, ktoré sa predložia činiteľom inštitúcií EÚ s rozhodovacími právomocami a prediskutujú sa s cieľom ich možného vykonávania.

V spoločnom vyhlásení o Konferencii o budúcnosti Európy sa stanovuje, že každý členský štát môže konferenciu obohacovať o vlastné príspevky, „napríklad prostredníctvom národných panelových diskusií občanov alebo tematických podujatí“. Národnú panelovú diskusiu občanov o budúcnosti Európy pre spolkovú vládu realizoval inštitút ifok v mene ministerstva zahraničných vecí a v úzkej spolupráci s ním. V januári 2022 si približne 100 náhodne vybraných občanov vymenilo názory na svoje vízie ďalšieho rozvoja EÚ, prediskutovalo konkrétne tematické návrhy a určilo ich priority, identifikovalo s nimi súvisiace výzvy, vypracovalo vhodné prístupy k riešeniam a napokon predložilo konkrétne návrhy opatrení so sprievodným odôvodnením. Tieto boli na záverečnej konferencii, ktorá sa konala 16. januára¹, predstavené nemeckej ministerke zahraničných vecí Annalene Baerbockovej. Ministerka sa k návrhom opatrení vyjadrila, podobne ako zástupcovia spolkovej vlády, spolkového snemu a spolkových krajín, ktorí sa zišli na plenárnom zasadnutí Konferencie o budúcnosti Európy, zástupkyňa nemeckých panelových diskusií občanov a ďalší vysokopostavení zástupcovia spolkovej vlády.

¹ Záznam priameho prenosu zo záverečnej konferencie zo 16. januára 2022 nájdete tu: <https://bit.ly/3ABc9SQ>

Na európskej úrovni sa Konferencia o budúcnosti Európy zameriava na širokú škálu tém. Celkovo deväť tém Konferencie o budúcnosti Európy sa na európskej úrovni rozdelilo do týchto štyroch panelových diskusií občanov:

- Panelová diskusia č. 1 – Silnejšie hospodárstvo, sociálna spravodlivosť a zamestnanosť/vzdelávanie, kultúra, mládež a šport/digitálna transformácia
- Panelová diskusia č. 2 – Európska demokracia/hodnoty a práva, právny štát, bezpečnosť
- Panelová diskusia č. 3 – Zmena klímy, životné prostredie/zdravie
- Panelová diskusia č. 4 – EÚ vo svete/migrácia

Pre národnú panelovú diskusiu občanov sa použilo podobné rozdelenie tém s dôrazom na tieto tematické oblasti:

- „Úloha EÚ a svet“
- „Silnejšie hospodárstvo“
- „Klíma a životné prostredie“
- „Právny štát a hodnoty“
- „Sociálnu spravodlivosť“ ako piatu tému si vopred slobodne zvolili občania prostredníctvom online hlasovania spomedzi zvyšných tém európskych panelových diskusií občanov.

Pri vopred vymedzených témach sa zohľadnilo aj to, ktorým témam sa na digitálnej platforme Konferencie o budúcnosti Európy v Nemecku venovala najväčšia pozornosť alebo ktorých tém sa týkala väčšina návrhov a pripomienok z Nemecka. Vzhľadom na rozsah tém sa pozornosť zamerala na umožnenie cielenejších diskusií. Výberom piatej témy mali mať účastníci zároveň možnosť vyjadriť svoje preferencie a záujmy. Cieľom tohto prístupu je zabezpečiť, aby návrhy opatrení národnej panelovej diskusie občanov vykazovali prienik s celkovým procesom.

Proces rokovania bol navrhnutý tak, aby všetci občania mohli vyjadriť svoje názory na všetky otázky a mohli v záverečnom hlasovaní hlasovať kvalifikovane. Na tento účel sa malé skupiny účastníkov vo vybraných fázach procesu vždy znovu premiešali a zlúčili sa do nových zložení. Fázy reflexie a spätnej väzby na piatich tematických fórach a na celkovom plenárnom zasadnutí umožnili všetkým účastníkom opätovne sa ponoriť do tém a príspevky odborníkov ku všetkým témam umožnili spoločné pochopenie rozsahu a obsahovej rozmanitosti problematiky a aktuálneho stavu súvisiacich diskusií na európskej úrovni. To umožnilo občanom hlasovať o desiatich návrhoch opatrení tak, aby čo najviac zastupovali nemeckú spoločnosť (pozri časť o výbere účastníkov).

Nižšie uvádzame prehľad diskusií v malých skupinách a desať návrhov opatrení v znení, ktoré vypracovali občania, aj s výsledkami hlasovania.

Prehľad diskusií a navrhovaných opatrení

Tematické fórum 1 – „Úloha EÚ vo svete“

Na prvom z piatich tematických fór účastníci diskutovali o úlohe, ktorú by Európska únia mala v budúcnosti zohrávať vo svete. Občania vo svojich príspevkoch opísali víziu demokratickej a zvrchovanej Európy, ktorá udržiava rôznorodé a dobré zahraničnopolitické vzťahy a spája pritom hospodársku silu s účinnými opatreniami v oblasti klímy.

Občania sa zhodli na tom, že pozície EÚ na medzinárodnej úrovni sú v súčasnosti negatívne ovplyvnené vnútornými konfliktmi a jednostrannými vnútroštátnymi opatreniami. V tejto súvislosti sa preto riešilo aj zrušenie jednomyselnosti pri hlasovaní Rady Európskej únie o spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike v prospech väčšinového hlasovania. Viacerí rečníci vyzvali EÚ, aby „hovorila jedným hlasom“ a viac spolupracovala v kľúčových oblastiach politiky, najmä v oblasti zahraničnej, bezpečnostnej, energetickej, klimatickej a migračnej politiky.

Diskusie o konkrétnej podobe diplomatických vzťahov EÚ odhalili menej jednotný postoj. Občania sa zhodli na tom, že Európa by sa mala usilovať o priateľské diplomatické vzťahy, ale zároveň o väčšiu suverenitu voči iným štátom. Zatiaľ čo niektorí účastníci, ktorí poukázali na porušovanie ľudských práv a nedostatok právneho štátu, požadovali najmä väčšiu nezávislosť od Číny a Ruska a posilnenie transatlantických vzťahov, iní si zase želali väčšiu nezávislosť od USA a silné hospodárske vzťahy s Čínou.

Hoci tieto otázky zahraničnej politiky v úzkom zmysle slova zaberali spočiatku značný priestor v diskusiách malých skupín, nakoniec sa oba návrhov opatrení zamerali na európsku hospodársku a obchodnú politiku so silným prepojením na politiku v oblasti klímy, a to na základe argumentu, že medzinárodný vplyv EÚ je založený aj na jej hospodárskej sile. Skupiny pritom načrtli možné spôsoby, ako dosiahnuť, aby boli záujmy európskeho zahraničného obchodu šetrnejšie ku klíme, a ako stimulovať výrobu tovaru v EÚ, a to aj s dôsledkami relevantnými z hľadiska klímy.

Prvý návrh

Prepojiť záujmy zahraničného obchodu s opatreniami v oblasti klímy

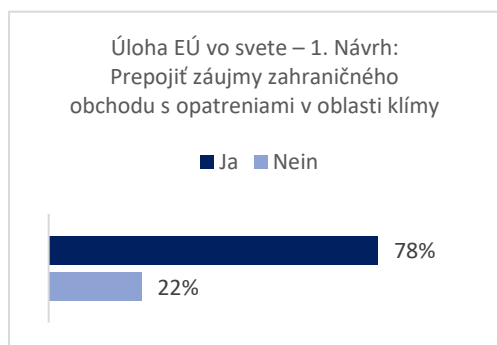

„Odporúčame, aby EÚ (najmä Európska komisia) iniciovala investičný balík zameraný na technológie a inovácie šetrné ku klíme vrátane programu financovania. Balík by sa financoval prostredníctvom dovozných ciel súvisiacich s klímou, ktoré by sa vyčlenili a prerozdělili ako finančná kompenzácia za spôsobené klimatické škody. V tejto súvislosti by sa pre niektoré výrobky zaviedol bodový systém hodnotenia udržateľnosti. Jasný postoj EÚ a silná a inovatívna Európa pomôžu dosiahnuť globálne ciele v oblasti klímy. Prispieva to k upevneniu zodpovednej úlohy EÚ ako globálneho lídra, ktorý ide príkladom a dokáže zabezpečiť prosperitu a dosiahnuť udržateľné globálne zmeny. Tieto ciele sú pre nás dôležité, pretože EÚ trvalo prispieva k boju proti zmene klímy, čo z dlhodobého hľadiska môže zohrávať ústrednú úlohu pri upevňovaní svetového mieru.

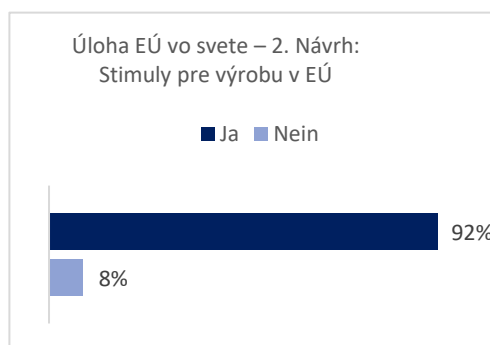
Druhý návrh
Vytvárať stimuly pre výrobu v EÚ, najmä pokiaľ ide o výrobu základného tovaru

„S cieľom umožniť výrobu základného tovaru odporúčame urýchliť a zjednotiť schvaľovacie postupy, znížiť náklady na byrokráciu a ponúknuť subvencie spoločnostiam, ktoré svoje výrobné prevádzky premiestnia do EÚ a/alebo ich vybudujú v EÚ. EÚ by mala vo veľkom podporovať energiu z obnoviteľných zdrojov s cieľom znížiť náklady na energiu. Chceme tým dosiahnuť, aby sa skrátili dodávateľské reťazce, aby boli šetrnejšie ku klíme a aby sa prispelo k posilneniu EÚ a vytvárali sa pracovné miesta, pri ktorých sa prihliada na ľudské práva. Tieto ciele sú pre nás dôležité, pretože presun výroby do EÚ by zväčšil jej medzinárodnú nezávislosť a znížil jej politickú zraniteľnosť.“

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Tematické fórum 2 – „Silnejšie hospodárstvo“

Na druhom tematickom fóre občania diskutovali o tom, ako posilniť európske hospodárstvo. Načrtli pritom obraz sociálne spravodlivejšej EÚ s jednotnými právnymi predpismi v oblasti daní a ochrany práce, v ktorej prijme euro ako platobný prostriedok ešte viac štátov, so silnou digitálnou infraštruktúrou, výrobou tovaru šetrného ku klíme a technologickými inováciami. Diskutovalo sa aj o dôsledkoch rastúcej digitalizácie pre trh práce. Občania tiež zdôraznili potrebu ochrany údajov a kybernetickej bezpečnosti v EÚ.

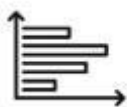
Malé skupiny sa zhodli na potrebe harmonizácie noriem a právnych predpisov v oblasti pracovných, vzdelávacích a výrobných podmienok a daňových systémov v rámci EÚ. Mnohí občania napríklad chceli vyššiu a celoeurópsku minimálnu mzdu a spoločné normy ochrany klímy a daňové sadzby pre podniky.

Účastníci tiež vyzvali, aby sa hospodárske investície a subvencie v EÚ intenzívnejšie zameriavali na kritériá udržateľnosti a zmiernenia zmeny klímy. To by malo viesť k početnejším inováciám a technológiám, ktoré sú šetrné ku klíme a efektívne využívajú zdroje. Občania zdôraznili svoje želanie rozvíjať možnosti cezhraničného vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj študijných programov, v rámci ktorých by sa mohli vymieňať aj príklady najlepších postupov. Pre účastníkov bolo veľmi dôležité, že by sa tým prispelo aj k ďalšiemu zblížovaniu ľudí v EÚ.

Veľký počet príspevkov, rovnako ako na tematickom fóre „Úloha EÚ vo svete“, vyjadroval túžbu po väčšej nezávislosti od iných krajín, najmä pokiaľ ide o dovoz tovaru. Na tento účel účastníci považovali zvýšenie výrobných kapacít všetkých druhov tovaru v Európe za zásadné. Diskutovalo sa aj o tom, ako by sa mohli zaviesť ďalšie stimuly na podporu inovácií v EÚ.

Ďalšou ústrednou otázkou v diskusiách malých skupín bola digitalizácia. Vyzvalo sa najmä na rýchle zavádzanie optických vlákien a rovnaký prístup k rýchlemu internetu vo všetkých členských štátoch. V priebehu záverečnej konferencie sa digitalizácia stala ústrednou témou jednej z malých skupín. Účastníci navrhli vytvoriť poradie podnikov v EÚ podľa úrovne ich digitalizácie. Druhá malá skupina navrhla v súvislosti s digitalizáciou, ale so zameraním na výmenu poznatkov a skúseností, zriadiť celoeurópsku digitálnu informačnú platformu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

Prvý návrh
Digi-Score – body pre silné digitálne hospodárstvo v celej EÚ

„Odporúčame, aby EÚ a GR Connect zaviedli verejne prístupný bodový systém Digi-Score. Ide o podrobný systém hodnotenia, v ktorom sa bude uvádzať a porovnávať aktuálna úroveň digitalizácie podnikov v EÚ. Týmto návrhom chceme stimulovať zintenzívnenie digitalizácie. Podnikom s nižším hodnotením Digi-Score by sa mala poskytovať cieľená podpora, aby dobehli ostatných. Tento cieľ je pre nás dôležitý, pretože pripravuje pôdu pre zvýšenie produktivity, efektívnosti a obratu, a tým posilní Európu ako výrobnú základňu.“

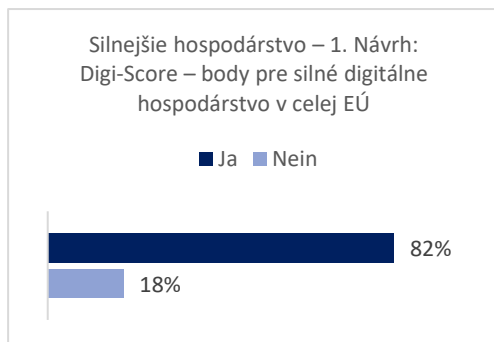
Druhý návrh

Informačná platforma na výmenu poznatkov a skúseností v rámci celej EÚ

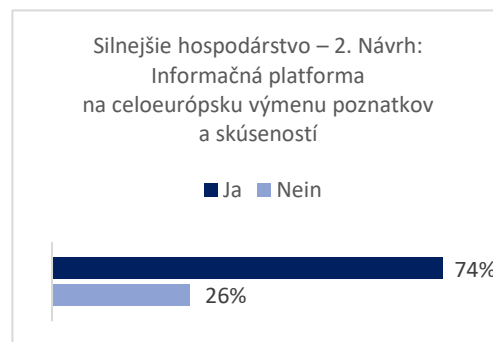

„Odporúčame, aby EÚ vytvorila (informačnú) platformu, ktorá bude slúžiť na (celoeurópsku) výmenu poznatkov a skúseností. Chceme dosiahnuť, aby občania dostávali zhromaždené informácie o cezhraničných ponukách na vzdelávanie a odbornú prípravu v EÚ, aby sa prezentovali príklady najlepších postupov a aby občania mali príležitosť predstavovať nové nápady na cezhraničné výmeny. Okrem toho by sa mali sprístupňovať odkazy na odborné fóra týkajúce sa ústredných tém (napr. energetika, životné prostredie, digitalizácia).

Tieto ciele považujeme za dôležité, pretože občania potrebujú mať jasné informácie, pokiaľ ide o dostupné cezhraničné vzdelávanie a odbornú prípravu a na úrovni EÚ by sa im malo pri odborných témach poskytovať lepšie poradenstvo o tom, aké fóra a platformy existujú.

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Tematické fórum 3: „Klíma a životné prostredie“

Skutočnosť, že politika v oblasti klímy ako prierezová otázka už neodmysliteľne tvorí súčasť širokej škály oblastí politiky, sa preukázala nielen v odkazoch iných tematických fór na klimatické aspekty, ale aj v rozmanitosti tém, o ktorých sa diskutovalo na treťom tematickom fóre o klíme a životnom prostredí. Na úvod účastníci predstavili víziu Európy, ktorá v plnej miere zásobuje samu seba energiou z obnoviteľných zdrojov, umožňuje klimaticky neutrálnu mobilitu, šetrí zdroje a v čo najväčšej miere ich opätovne využíva v obehovom hospodárstve a chráni biodiverzitu a ekosystémy. Hoci obe malé skupiny vymedzili tieto ciele takmer rovnako, občania podrobne opísali rôzne spôsoby ich dosiahnutia.

Pokiaľ ide o dodávky energie, všetci účastníci vyzvali na rýchle rozšírenie obnoviteľných zdrojov energie a ukončenie využívania fosílnych palív. Nezhodli sa však v tom, kedy by sa takéto ukončenie dalo reálne dosiahnuť, či by jadrová energia mala naďalej zohrávať úlohu pri dodávkach energie a ktoré technológie by sa mali uprednostniť v záujme rýchlej energetickej transformácie. Spory boli aj o úrovni cieľov znižovania emisií CO₂ a o úlohe, ktorú by malo pri plnení cieľa zohrávať obchodovanie s uhlíkom. Účastníci zvýraznili aj obavy v súvislosti so sociálnou kompatibilitou opatrení v oblasti klímy a energetickej transformáciou.

V odvetví dopravy občania chceli lepšiu miestnu a diaľkovú verejnú dopravu a prechod na elektrickú mobilitu v súkromnej doprave. Pokiaľ ide o transformáciu energetiky aj dopravy, účastníci považovali za zásadný aspekt vývoj moderných technológií uskladňovania energie.

V oboch malých skupinách sa niekoľko príspevkov týkalo vybudovania obehového hospodárstva, ktoré šetrnejšie hospodári so zdrojmi. Vyzvalo sa tiež na ukončenie masového chovu hospodárskych zvierat a rozvoj ekologického poľnohospodárstva.

Obe malé skupiny napokon diskutovali aj o tom, ako zvýšiť informovanosť jednotlivcov o naliehavosti opatrení v oblasti klímy a udržateľnom správaní sa spotrebiteľov. Jednou z možných odpovedí je jedno z navrhovaných opatrení zamerané na verejnú kampaň, ktoré vypracovali občania v rámci záverečnej konferencie. Druhý návrh sa zaoberá problémom plánovaného zastarávania výrobkov.

Prvý návrh Úpravy zaručenej životnosti výrobkov

„Odporúčame, aby EÚ zaviedla právnu úpravu s cieľom zabezpečiť špecifickú, maximálne predĺženú a zaručenú životnosť výrobkov vyrábaných a predávaných v EÚ, ktorá bude pre spotrebiteľov transparentná.

Zdroje sú obmedzené a toto opatrenie by mohlo viesť k ich šetreniu a predchádzaniu vzniku odpadu, čo by prospelo životnému prostrediu, klíme a aj spotrebiteľom.

Týmto spôsobom chceme dosiahnuť, aby výrobcovia na trh uvádzali trvanlivejšie výrobky, ktoré sa dajú opravovať.“

Druhý návrh Dlhodobá kampaň EÚ za udržateľnú spotrebu a životný štýl

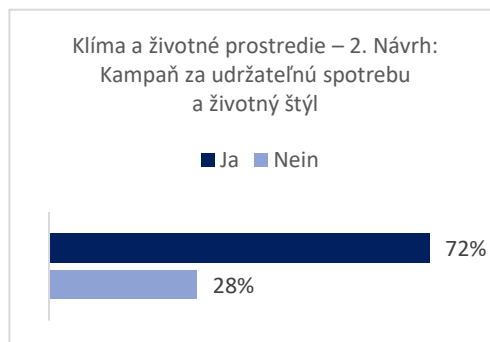

„Odporúčame, aby kampaň viedol európsky orgán s vlastnými prostriedkami pobočkami v štátoch EÚ.

Naším cieľom je zabezpečiť, aby sa všetci ľudia v EÚ spoločne stotožnili s udržateľnou spotrebou a životným štýlom a aby si tento spôsob života aj osvojili. Tieto ciele sú pre nás dôležité, pretože chceme vytvoriť vnútornú motiváciu pre udržateľný spôsob života.

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Tematické fórum 4: „Sociálna spravodlivosť“

Na tomto tematickom fóre občania vyjadrili vnímanie rastúcej sociálno-ekonomickej nerovnosti v Európe. V diskusiách sa skonštatovala potreba konať nielen v oblasti miezd, sociálnych dávok alebo chudoby v starobe, ale aj v súvislosti so systémom zdravotnej starostlivosti, nedostatkom cenovo dostupného bývania, politikami v oblasti vzdelávania, rodovou rovnosťou a otázkou jednotných životných podmienok v Európe.

Obe malé skupiny vymedzili spravodlivé mzdy ako ústrednú tému sociálnej spravodlivosti. Občania požadovali lepšie odmeňovanie za ťažkú fyzickú prácu a povolania v rámci kritickej infraštruktúry, ako aj minimálnu mzdu v celej EÚ podľa jednotných noriem, podobne ako v prípade tematického fóra „Silnejšie hospodárstvo“. Okrem toho sa vysoká priorita pripísala aj boju proti nezamestnanosti mladých ľudí a chudobe v starobe.

Účastníci intenzívne diskutovali o politike vzdelávania. Obe malé skupiny uviedli, že možnosti vzdelávania by nemali závisieť od sociálneho a hospodárskeho zázemia rodiny a že by sa mali odstrániť prekážky prístupu k vzdelaniu, ako je otázka financovania štúdia. Výmenné programy pre žiakov a študentov boli tiež definované ako dôležitá súčasť celoeurópskej politiky vzdelávania.

Ďalším dôležitým bodom diskusie bolo dosiahnutie spravodlivej zdravotnej starostlivosti. Pokiaľ ide o Nemecko, niektorí občania požadovali zrušenie súkromných zdravotných poisťovní, ktoré podľa ich názoru zavádzajú „dve kategórie zdravotnej starostlivosti“.

Účastníci si tiež želali zlepšenie v oblasti rodovej rovnosti. Riešili sa najmä vysoké náklady na starostlivosť v materských školách, nedostatočné zosúladenie pracovného a rodinného života a nerovnaké odmeňovanie mužov a žien. Občania tiež vyzvali na väčšie uznanie sociálnych povolání a práce v oblasti starostlivosti o deti alebo starších ľudí.

Občania napokon vyzvali na zlepšovanie začleňovania, väčšie uznanie dobrovoľníckej práce a boj proti trvalému i dočasnému bezdomovectvu.

Účastníci na záver navrhli na jednej strane zavedenie základnej mzdy pre konkrétne pracovné miesta a na druhej strane zavedenie ľahko dostupného výmenného programu pre všetkých žiakov v EÚ.

Prvý návrh Rozvoj výmenných pobytov študentov v Európe

„Odporúčame, aby Európska únia ako doplnok k existujúcemu programu ERASMUS prijala nariadenie o výmennom programe pre študentov vo veku od 14 do 25 rokov bez ohľadu na ich pôvod, pohlavie a úroveň vzdelania. Takýto výmenný program musia systematicky realizovať a propagovať miestne školy. Všetci študenti by mali mať možnosť využiť tento výmenný program kedykoľvek počas svojho štúdia. Európska komisia by na tento účel mala predložiť návrh Európskemu parlamentu a Európskej rade.“

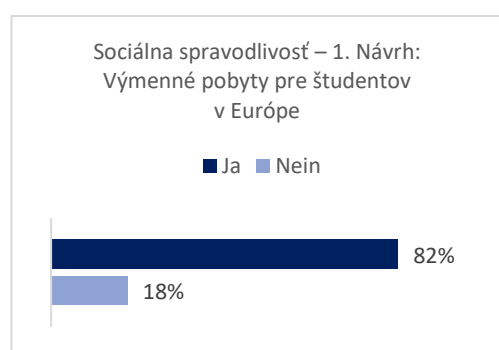
Chceme tým zabezpečiť, aby študenti bez ohľadu na študijné výsledky a financovanie rodičmi mali možnosť zúčastňovať sa výmenných programov v celej Európe. Cieľom je vytvoriť kultúru výmenných programov v Európe už v školskom veku. Predovšetkým je dôležité, aby boli výmenné programy ľahko dostupné a bez byrokratických prekážok. Prostredníctvom výmenného programu chceme dosiahnuť vnútroeurópsku spolupatričnosť a odstrániť jazykové bariéry. Pri realizácii programu by sa mala zohľadňovať spravodlivosť a participácia v oblasti vzdelávania s cieľom rozvíjať medzikultúrne a komunikačné kompetencie. Tieto ciele sú pre nás dôležité, pretože podporujú európsku súdržnosť, posilňujú rešpekt a spolupatričnosť a vstúpajú európske hodnoty už od mladého veku, aby sa rozmanitosť Európy vnímala a chápala ako príležitosť.

Druhý návrh **Zaviest' základný plat pre konkrétne pracovné miesta**

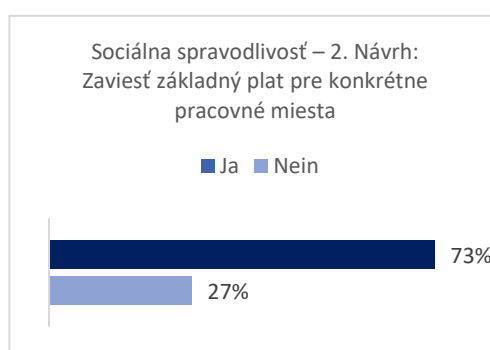

„Odporúčame, aby komisár EÚ pre pracovné miesta a sociálne práva predložil Európskemu parlamentu návrh na zavedenie základného platu pre konkrétne pracovné miesta vo všetkých členských štátoch. Tento základný plat by mal pozostávať z minimálnej mzdy postačujúcej na zabezpečenie živobytia a z príplatku za konkrétne pracovné miesto.

Naším cieľom je, aby pracovný výkon a mzdy boli porovnateľné v rámci EÚ, čím sa posilní sociálna spravodlivosť. Tento cieľ je pre nás dôležitý, pretože chceme zabezpečiť, aby sa základná zásada EÚ odzrkadľovala na trhu práce: porovnateľné životné a pracovné podmienky bez ohľadu na miesto bydliska a povolanie.“

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Tematické fórum 5: „Právny štát a hodnoty“

Na piatom a poslednom tematickom fóre sa diskutovalo o základných hodnotách Európskej únie, ako aj o demokracii a právnom štáte. Vízie občanov opisujú EÚ, ktorá rešpektuje a chráni základné a ľudské práva, bojuje proti diskriminácii, rešpektuje rozmanitosť, usiluje o rovnosť príležitostí, najmä v prípade zraniteľných skupín, ako sú deti a osoby s nízkymi príjmami, a trestá porušovanie zásad právneho štátu.

Situácia v oblasti demokracie a právneho štátu v Poľsku a Maďarsku bola kľúčovým bodom diskusie v oboch malých skupinách. Občania sa zhodli na tom, že demokratické zásady a základné občianske práva a práva na slobodu musia dodržiavať všetky členské štáty. Porušenia zásad právneho štátu by sa mali rýchlo a účinne sankcionovať a aktívne riešiť aj za hranicami Európy. V tejto súvislosti sa vyzvalo aj na zrušenie pravidla jednomyselnosti v Rade Európskej únie a všeobecnejšie na väčšiu transparentnosť politických procesov v inštitúciách EÚ.

Účastníci zároveň poznamenali, že konflikty medzi členskými štátmi EÚ môžu vyplývať aj z rôznych tradícií a kultúr. Vyzvali na väčšie vzájomné porozumenie, rešpektovanie existujúcej rozmanitosti a vzájomnú solidaritu medzi štátmi. Rôzne skupiny a kultúry by sa predovšetkým mali viac zblížovať a interagovať, aby sa podporila ich integrácia a prelínanie.

Občania požadovali znížiť existujúcu diskrimináciu a vytvoriť rovnaké príležitosti pre znevýhodnené skupiny, ako sú skupiny s nízkymi príjmami. Na tento účel sa za kľúčový prvok označilo kvalitné vzdelávanie, najmä s cieľom poskytnúť všetkým ľuďom v EÚ už od útleho veku podrobné znalosti a povedomie o demokracii a právnom štáte.

Napokon obe malé skupiny intenzívne diskutovali o tom, aké hodnoty a presvedčenia sú a mali by byť stredobodom Európskej únie. Niektorí účastníci napríklad poznamenali, že EÚ od 90. rokov prijala veľký počet nových členských štátov, ale neskúmala ich základné hodnoty, nediskutovala o nich, ani ich nehodnotila. Preto sa objavila výzva na verejnú diskusiu o základných hodnotách vo všetkých členských štátoch EÚ za čo najširšej účasti občanov.

Počas záverečnej konferencie účastníci vypracovali návrhy opatrení na konkrétnu komunikáciu a informovanie o základných hodnotách a demokratických zásadách a právnom štáte v EÚ. Rokovali pritom o tom, či by sa najmä medzi mladými ľuďmi nemohlo vybudovať emocionálne prepojenie s EÚ napríklad pomocou celoeurópskej súťaže piesní súvisiacich s hodnotami EÚ alebo komunikácie zameranej na túto cieľovú skupinu. Konkrétne návrhy nakoniec zahŕňajú napríklad „uvítací balíček“ pre všetkých ľudí v EÚ nad 18 rokov (s informáciami o hodnotách EÚ, ale aj výrobkami, ktoré pomáhajú identifikovať sa s Európou, napr. pulóvre s tematikou EÚ). Komunikácia bola tiež stredobodom návrhu na zriadenie európskeho televízneho kanála.

Prvý návrh

Stelesňovať európske hodnoty a emocionálne ich sprostredkovať

„Odporúčame, aby sa európske hodnoty komunikovali konkrétnejšie a emotívnejšie. Dosahujeme to napríklad prostredníctvom „uvítacieho balíčka“, médií, interaktívnych prvkov a väčšieho zapojenia občanov.

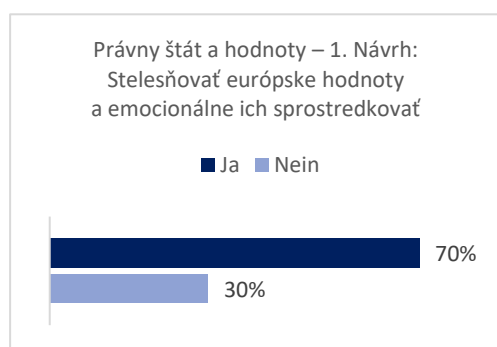
Naším cieľom je, aby sa každá osoba žijúca v EÚ dozvedela o spoločných hodnotách a aby sa s nimi stotožnila.

Tento cieľ je pre nás dôležitý, pretože tvorí základ koexistencie v našom spoločenstve hodnôt. Hodnoty sú príliš neznáme, pretože chýba osobné prepojenie s nimi a my by sme sa oň mali usilovať.“

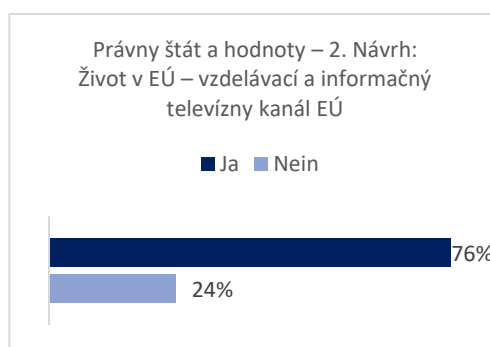
Druhý návrh „Život v EÚ“

„Odporúčame, aby EÚ zriadila vlastný vzdelávací a informačný televízny kanál. Chceme tak zvýšiť povedomie všetkých občanov EÚ o spoločných hodnotách a v tejto súvislosti zabezpečiť jednoduchý a bezbariérový prístup pre všetkých. Tieto ciele sú pre nás dôležité, pretože chceme mať prehľad o názoroch vo všetkých krajinách EÚ, chceme posilniť to, čo máme spoločné, podporiť zblížovanie s cieľom dosiahnuť väčšiu solidaritu a vzdelávať ľudí v oblasti právneho štátu s cieľom chrániť demokraciu.“

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Hlasovanie na záverečnej plenárnej schôdzi

Participačný proces

Celkový priebeh národnej panelovej diskusie občanov o budúcnosti Európy možno vo všeobecnosti rozdeliť do troch fáz:

- Príprava procesu a náhodný výber účastníkov
- Priebeh a realizácia konzultácií
- Vstupy pre celkový proces Konferencie o budúcnosti Európy, najmä pre plenárne zasadnutia.

Grafický prehľad celkového procesu sa nachádza v [prílohe](#).

Príprava a výber účastníkov

Pri európskych panelových diskusiách občanov sa na nábor občanov použila tzv. stratifikovaná metóda náhodného výberu. Rovnako je to v prípade výberu účastníkov nemeckej národnej panelovej diskusie občanov o budúcnosti Európy.

V oficiálnom odporúčaní spoločného sekretariátu konferencie o budúcnosti Európy sa k národným panelovým diskusiám občanov uvádza: „Účastníci by mali predstavovať mikrovzorku širokej verejnosti. To sa dosiahne náhodným výberom, pričom sa zohľadní rozdielny zemepisný pôvod, pohlavie, vek, sociálno-ekonomické zázemie a/alebo úroveň vzdelania v príslušnej krajine alebo regióne.“ Toto usmernenie sa uplatnilo a vo veľkej miere dosiahlo aj v prípade nemeckej národnej panelovej diskusie občanov. Náhodný výber sa riadil zásadou, že teoreticky môže byť vybraný každý občan v Nemecku od veku 18 rokov. Cieľom bolo čo najpresnejšie odzrkadliť rozmanitosť životných podmienok a štruktúru nemeckej spoločnosti. Vopred vymedzené kritériá boli založené na údajoch Spolkovej republiky Nemecko zo sčítania ľudu.

V celom Nemecku bolo najprv domácnostiam náhodne zaslaných takmer 12 000 listov. Spomedzi takmer 600 ľudí, ktorí prejavili záujem a zaregistrovali sa online, sa vybralo 107 občanov na základe demografických, geografických a sociálno-ekonomických kritérií. Napokon sa na národnej panelovej diskusii občanov zúčastnilo približne 100 občanov, ktorí zhruba reprezentovali „Nemecko v malom“. Zopár odmietnutí na poslednú chvíľu sa kompenzovalo doplnením z rezervného zoznamu.

Kritériá výberu vzorky účastníkov dialógu o budúcnosti Európy

Veľkosť národnej panelovej diskusie:	Veľkosť súboru zaregistrovaných	Veľkosť súboru oslovených:
100 občanov + 10 % rezervný zoznam (□ 107 vybraných)	596 zaregistrovaných (Veľkosť súboru ovplyvňuje úroveň reprezentatívnosti)	Takmer 12 000 listov (približne 5 % miera spätnej väzby)

ifok s. r. o. je súčasťou medzinárodného konzorcia, ktoré vypracovalo metodiku pre štyri európske panelové diskusie občanov v rámci Konferencie o budúcnosti Európy a poskytlo usmernenia pre národné konferencie. V súčasnosti je ifok zodpovedná aj za ich realizáciu.

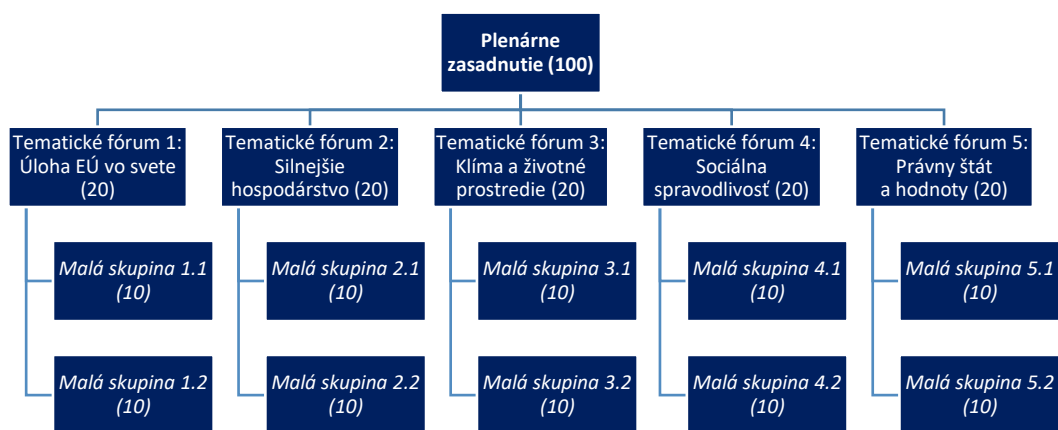
Priebeh a realizácia konzultácií

Osobitosťou konzultačného procesu je, že nezhrmažďuje individuálne názory občanov, ako napríklad prieskum. Účastníci vytvárajú nové pozície s väčšinovým potenciálom tým, že sa zaoberajú danou témou, majú prístup k faktom a vedú intenzívne diskusie. V rámci nemeckej národnej panelovej diskusie občanov o budúcnosti Európy sa takto podarilo dosiahnuť cieľ sformulovať na základe spoločných pozícií odporúčania na opatrenia, požiadavky a želania určené pre európskych a vnútroštátnych činiteľov s rozhodovacou právomocou. Zabezpečilo sa to prípravou a priebehom panelovej diskusie:

národná panelová diskusia občanov o budúcnosti Európy sa uskutočnila v dvoch fázach. Najprv sa 5. a 8. januára 2022 uskutočnil zhruba trojhodinový digitálny úvodný seminár pre každé z piatich tematických fór, na ktorom účastníci dostali vstupné údaje od odborníkov, kládli otázky, a v malých skupinách vypracovali vízie ku konkrétnym témam a určili prioritu tém.

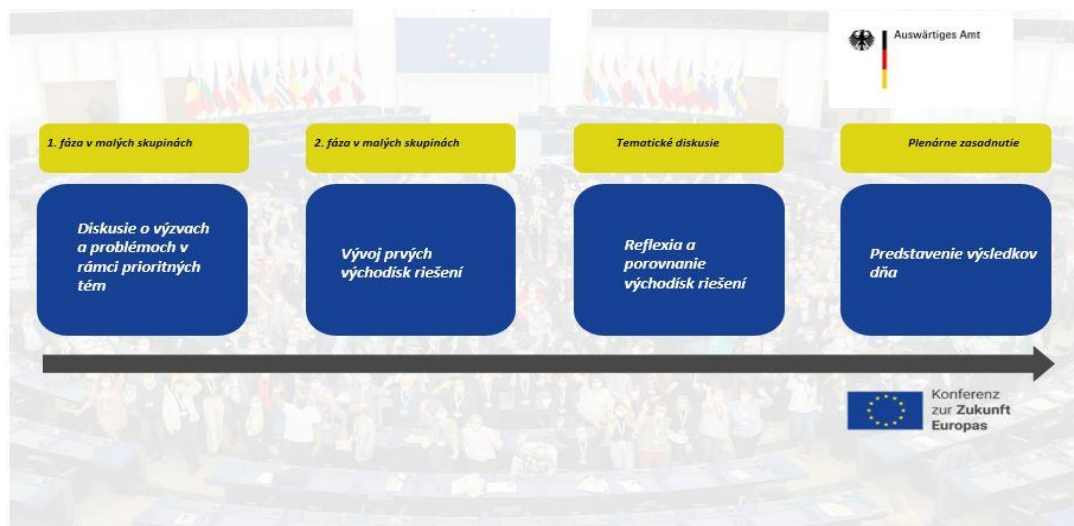
Na základe výsledkov týchto seminárov občania najprv na takmer dvojdňovej záverečnej konferencii, ktorá sa konala 15. a 16. januára 2022, v malých skupinách a s opätovným zapojením odborníkov identifikovali výzvy, potom vypracovali východiská riešení, porovnali ich a stanovili ich priority a nakoniec sformulovali konkrétne návrhy opatrení v každej tematickej oblasti. Na plenárnom zasadnutí občania tieto návrhy jednotlivo predstavili. Všetci účastníci potom hlasovali. Nemecká ministerka zahraničných vecí Annalena Baerbocková prijala všetkých desať návrhov opatrení. Ministerka sa k návrhom opatrení vyjadrila, podobne ako zástupcovia spolkovej vlády, spolkového snemu a spolkových krajín, ktorí sa zišli na plenárnom zasadnutí Konferencie o budúcnosti Európy, zástupkyňa nemeckých panelových diskusií občanov a ďalší vysokopostavení zástupcovia spolkovej vlády.

V priebehu dialógu občania diskutovali o rôznych témach v rôznych zloženiach. V pléne sa zrealizovali všeobecné vstupy, ako aj záverečné rokovania a hlasovania za účasti všetkých účastníkov. Na každom z piatich tematických fór sa približne 20 občanov podrobne zaoberalo danou oblasťou politiky. Na tejto úrovni sa realizovali tematické vstupy a výmeny. Všetky tematické fóra sa potom opäť rozdelili do dvoch malých skupín s približne 10 účastníkmi, pričom hlavná časť rokovaní sa uskutočnila v takomto menšom kruhu. Pre jednotlivé odvetvia daných tematických oblastí boli v týchto kruhoch vypracované konkrétne ciele a odporúčania opatrení, ktoré boli potom prediskutované a schválené na vyšších úrovniach. Tento prístup založený na deľbe práce umožnil hlbšie diskusie a otvoril väčší priestor pre kreativitu všetkých účastníkov. Zabezpečil však aj to, aby skupina zúčastnených občanov mohla výsledky demokraticky legitimizovať.

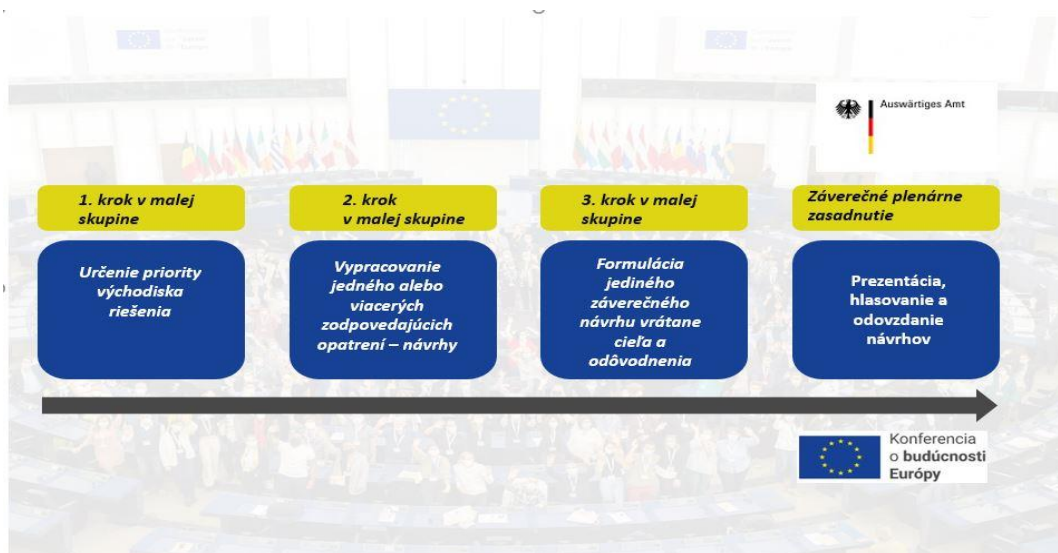

Štruktúra a úrovne dialógu (v zátvorkách: počet osôb)

Prezentácia procesu rokovania na záverečnej konferencii v sobotu 15. 1. 2022:

Prezentácia procesu rokovania na záverečnej konferencii v nedeľu 16. 1. 2022:

Aby sa občania zorientovali v problematike, vopred dostali päť informačných listov so stručným a faktickým úvodom do jednotlivých tematických oblastí. Na úvodných fórach 5. a 8. januára a na záverečnej konferencii 15. januára poskytli vybraní vedeckí a výskumní experti vstupné informácie ku každej tematickej oblasti a boli k dispozícii pre ďalšie otázky. Do rokovaní malých skupín sa zapojili aj „overovatelia faktov“ z príslušných spolkových ministerstiev, s ktorými bolo možné konzultovať vecné otázky. Tým sa občanom poskytla odborná podpora, aby ich diskusie mohli byť vecné a informované, vzhľadom na zložitosť tematických oblastí.

Usmernenia [spolkového ministerstva životného prostredia](#) o prínosnej účasti občanov a webová etiketa, ktoré sa odprezentovali účastníkom, poslúžili ako základ pre proces moderovania a ohľaduplný priebeh virtuálnych diskusií.

V prípade virtuálnych podujatí je obzvlášť dôležité minimalizovať pre všetkých účastníkov prekážky účasti. Preto sa zabezpečilo, že účastníci budú mať dostatočné technické vybavenie (laptopy, slúchadlá, webkamera). Občania boli tiež na prípravných stretnutiach vyškolení, ako používať potrebné online nástroje. Počet týchto nástrojov sa znížil na nevyhnutné minimum. Tým sa zabezpečilo, že účastníci sa mohli na ďalších zasadnutiach v plnej miere zamerať na obsah a diskusie. Ako video platforma sa použil produkt „Zoom“, ktorý ponúka jednoduché a intuitívne používateľské rozhranie so všetkými funkciami na skupinovú diskusiu. Ako technický nástroj na podporu rokovaní sa počas diskusií v malých skupinách používal produkt „Mural“ ako virtuálna nástenka. Nástroj umožnil moderátorom skupiny štruktúrovať diskusie, prepájať témy a určovať ich priority a zaznamenávať výsledky. Okrem toho sa zabezpečilo, že telefonicky a prostredníctvom chatu boli vždy k dispozícii spolupracovníci na účely komunikácie a „prvej pomoci“ v prípade technických problémov a otázok. Jasné pravidlá diskusie vo virtuálnom priestore, vhodné moderovanie a sledovanie chatov a technických aspektov zabezpečili hladký priebeh.

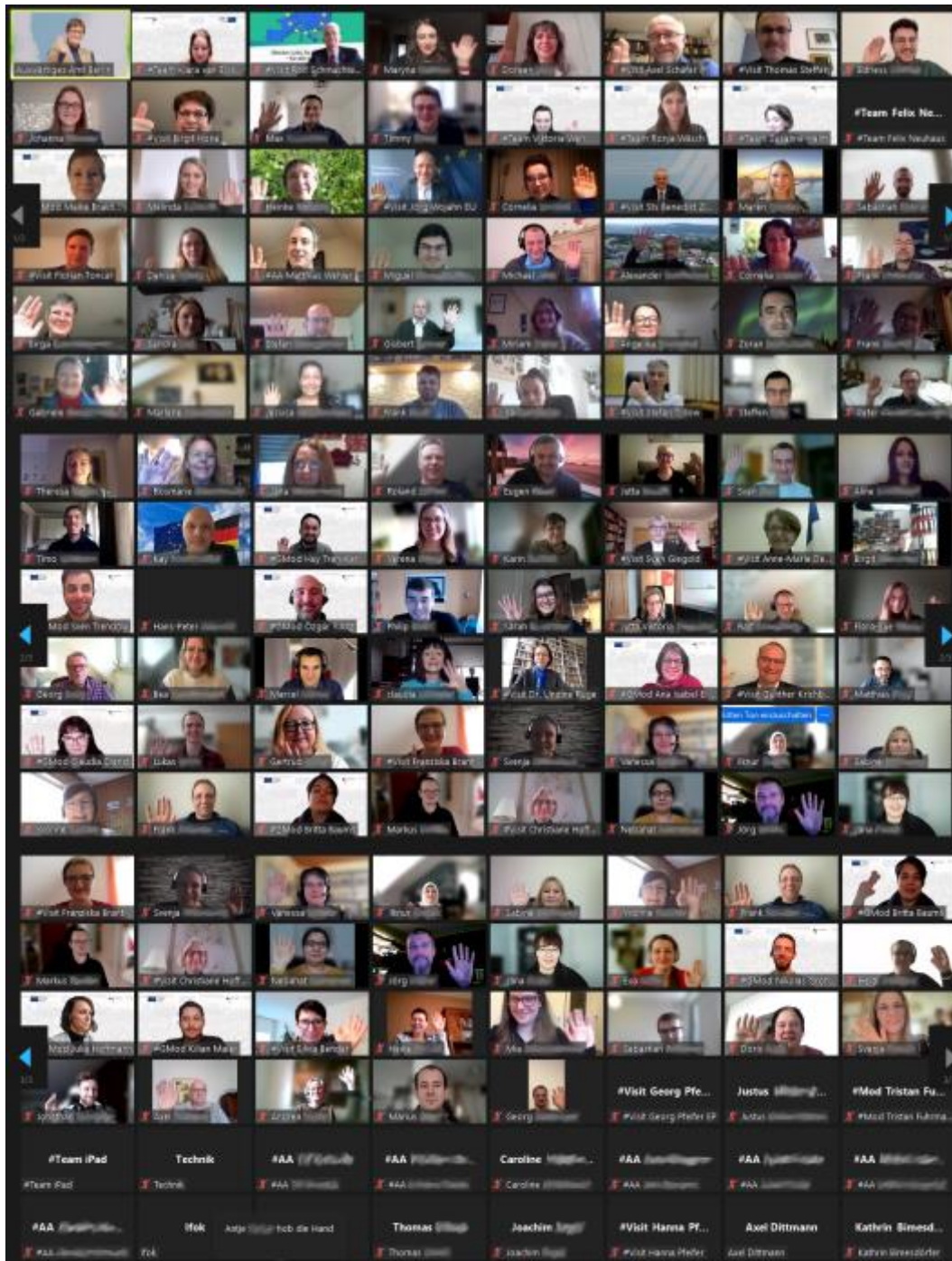
Prepojenie s európskym procesom

Výsledkom národnej panelovej diskusie občanov je desať návrhov opatrení, ktoré občania predložili počas zasadnutí. Odporúčania predstavujú požiadavky a želania týkajúce sa budúcnosti Európskej únie a sú adresované politickým lídrom na rôznych úrovniach. Do celkového procesu konferencie sa začlenia rôznymi spôsobmi a oznámia sa tvorcom politik.

- **Digitálna platforma:** [Viacjazyčná digitálna platforma](#) je centrálnym kontaktným bodom Konferencie o budúcnosti Európy vo virtuálnom priestore. Občanom poskytuje príležitosť podeliť sa o svoje nápady s ostatnými v zahraničí, dozvedieť sa o všetkých podujatiach v rámci konferencie a priebežne sa informovať o najnovšom pokroku, ktorý dosiahla. Na platforme sa zhromažďujú všetky príspevky na konferenciu podľa jednotlivých tém, a to aj od jednotlivcov, z národných podujatí, národných aj európskych panelových diskusií občanov a plenárneho zasadnutia konferencie. Obsah platformy sa pravidelne analyzuje a uverejňuje v správach, a to aj v rámci prípravy panelových diskusií občanov a plenárneho zhromaždenia.
- Aj odporúčania nemeckej národnej panelovej diskusie občanov sa zahŕňajú do digitálnej platformy a následne si ich môžu prečítať občania všetkých členských štátov EÚ a prediskutovať ich. Stávajú sa tak súčasťou diskusií a správ z platformy.
- **Plenárne zasadnutie:** Na plenárnom zasadnutí Konferencie o budúcnosti Európy sa stretávajú zástupcovia inštitúcií EÚ, členských štátov a národných parlamentov spolu s občanmi a zástupcami občianskej spoločnosti. O odporúčaníach predložených v kontexte národných a európskych panelových diskusií občanov sa tu diskutuje tematicky a s otvoreným koncom. Plenárne zasadnutie pripravuje deväť pracovných skupín odzrkadľujúcich témy Konferencie o budúcnosti Európy.
- Stephanie Hartungová ako nemecká zástupkyňa pre dialógy s občanmi predstavila na treťom plenárnom zasadnutí v Štrasburgu 21. a 22. januára 2022 ako súčasť prezentácie výsledkov jednotlivých národných panelových diskusií nemecké odporúčania k téme „Hodnoty a práva, právny štát, bezpečnosť“ a k téme „Zmena klímy a životné prostredie“. Anna Lührmannová, štátna tajomníčka pre Európu a klímu, sa vo svojich vyhláseniach na plenárnej schôdzi k týmto dvom témam odvolala aj na odporúčania národného fóra.

Príloha

- Závěrečný obrázok účastníkov

- Skúsenosti účastníkov

Usmerňujúce otázky

- Aká bola moja motivácia zúčastniť sa na národnej panelovej diskusii občanov?
- Čo najmä mi utkvelo v pamäti?
- Čo si želám od budúcich projektov spolkovéj vlády v oblasti účasti občanov?

Birga Boie-Wegenerová, 55, Neukloster, Meklenbursko-Predpomoransko

„Ako často doma poviete: ‚Ja by som to spravila lepšie‘?! Teraz som dostala príležitosť (časovo obmedzenú a s prehľadom, kedy a koľko času sa odo mňa očakáva) zaoberať sa témou Európy. O štruktúre Európy som mala doteraz len malé vedomosti a tešila som sa na diskusiu a lepšie pochopenie tejto otázky.

V pamäti mi utkvelo najmä, že sa stretli (aj keď bohužiaľ len virtuálne) náhodne vybraní ľudia z celého Nemecka, ktorí boli ochotní využiť svoju tvorivosť pri formovaní Európy budúcnosti. Nemala som dojem, že prezentácia webovej etikety, ktorú si účastníci vypočuli vopred, bola skutočne potrebná – každý bol ochotný počúvať druhú stranu a podeliť sa o svoje vlastné nápady bez toho, aby sa k ostatným vyjadroval negatívne. Chcela by som, aby sa takáto príležitosť na vzájomné rozhovory, kreatívne rozvíjanie myšlienok, ale aj na načúvanie zodpovedným alebo odborníkom k danej téme vyskytla ČASTEJŠIE – a najlepšie samozrejme „naživo“, teda na podujatiach s osobnou účasťou.

Malá poznámka na okraj, práve spomínané konkrétne, menšie nápady, sa bohužiaľ v krátkom zhrnutí na plenárnom zasadnutí neobjavili. Dúfam, že boli napriek tomu niekde písomne zaznamenané pre tých, ktorí majú tieto zhrnutia prezentovať v Bruseli, aby sa zaregistrovalo, v ktorých oblastiach sme navrhli tieto malé uskutočniteľné kroky.“

Alexander Eenkhoorn, 51, Vlotho, Severné Porýnie-Vestfálsko

„V minulosti som nepočul nič o panelových diskusiách občanov, ale táto myšlienka sa mi zapáčila. Pri otázke, či by som sa mal diskusie zúčastniť, sa našli v kruhu mojich známych aj skeptici, ale bol som veľmi zvedavý a chcel som sa dozvedieť, čo sa na nej bude diať. Výnimočnou skúsenosťou bola aj návšteva ministerstva zahraničných

vecí.

Zloženie mojej malej skupiny pre sociálnu spravodlivosť bolo veľmi silné a vypracovali sme odporúčanie pre program Erasmus pre študentov. Boli sme veľmi dynamická skupina a mňa osobne to mimoriadne obohatilo. Najmä záverečná konferencia, ktorá sa konala 15. a 16. januára, na mne zanechala veľký dojem, ktorý potrvá ešte dlho. Výsledky všetkých skupín boli pôsobivé a so všetkými som súhlasil. Veľmi dúfam, že politici sa budú zaoberať našimi témami, lebo na nich pracovala široká škála ľudí, ktorí dosiahli vynikajúce výsledky. Dúfam tiež, že ľudia si vytvoria iný vzťah k politike – ja už som tak urobil. V spomienkach mi ostalo, že celé podujatie bolo veľmi zmysluplné. Veľkú vďaku by som chcel vyjadriť moderátorom. Zásadným spôsobom nás sprevádzali pri dosahovaní výsledkov a zabezpečovali civilizovanú vzájomnú interakciu.

Budúcnosť EÚ je skvelá téma sama osebe a dni strávené diskusiou ma obohatili. Vôbec by som ich teda nemenil, naopak, želám si, aby ich bolo viac. Na začiatku som sa veľmi ťažko stotožňoval s témou, ktorú mi prideliť, ale rýchlo som sa zapracoval. Bolo by žiaduce, aby sa uskutočnilo druhé podujatie s cieľom venovať sa témam ešte hlbšie a mať ešte väčší priestor na diskusie. Keď prišiel záver, padlo mi zaťažko skončiť. Bolo by tiež užitočné, keby sme boli ďalej informovaní o tom, ako sa veci budú vyvíjať.“

Max Heizmann, 36, Fellbach, Bádensko-Württembersko „Chcel som sa zúčastniť na panelovej diskusii, pretože som chcel byť vypočutý a vyjadriť svoj názor. Na budúcnosti Európy mi záleží. Mojimi myšlienkami som chcel dosiahnuť, aby politici vnímali aj iné hľadiská a to, čo je dôležité pre občanov ako ja.

V pamäti mi utkveli predovšetkým diskusie o východiskách riešení. Myslím si, že je dobré počúvať názory iných ľudí, najmä ak ich vedia dobre vyargumentovať.

Chcem viac takýchto projektov s občanmi. Stanovenie tém vopred však nepovažujem za užitočné. Bolo by lepšie, keby si účastníci sami určili témy. Účastníci by sa potom mohli rozdeliť do skupín podľa tematických oblastí v závislosti podľa vlastného želania. Ukázalo by sa, o ktorý problém sa občania najviac zaujímajú a kde má vláda potenciál zlepšiť sa.“

- Znáročnenie procesu národnej panelovej diskusie občanov o budúcnosti Európy

